

СИСТЕМА ВИРОЩУВАННЯ І ВІДГОДІВЛІ БУГАЙЦІВ М'ЯСНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ

На основі науково-виробничого досліджу вивчено систему вирощування і відгодівлі бичків м'ясного напрямку продуктивності волинської м'ясної породи, яка дала можливість отримати бугайців у 18-місячному віці живою масою 519 кг при витраті кормів 6,3 ц к. од. на 1 ц приросту, без обліку молочних кормів.

Ефективність виробництва яловичини залежить від низки факторів, серед яких важливе місце належить рівню генетичного потенціалу м'ясної продуктивності худоби, а також стану забезпечення відповідних умов годівлі й утримання. За повідомленнями вчених, для забезпечення середньодобових приростів м'ясної худоби на рівні 900—1000 г частка концкормів у структурі раціону повинна бути 37,2—40,0% [1—3], частка пасовищних кормів у структурі — близько 40% [4].

Раціони, які за поживністю містили 44,5; 35,5 і 20,5% зернових концкормів для вирощування і відгодівлі молодняку забезпечили середньодобові прирости 806, 752, 702 г та живу масу тварин у 18-місячному віці — 463,6; 433,9 і 407,2 кг відповідно [5].

У зв'язку з тим що волинська м'ясна порода є новоствореною, систему вирощування і відгодівлі бугайців даної породи вивчено недостатньо. Тому ми поставили за мету вивчити систему вирощування і відгодівлі бугайців волинської м'ясної породи, яка забезпечує середньодобові прирости живої маси 800—1000 г.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом дослідження були бугайці волинської м'ясної породи в кількості 26 голів, яких вирощували від народження до 18-місячного віку в ТОВ "Турія" Ковельського району. Утримання бугайців до 6-місячного віку велося на вільному підсосі під коровами, з підгодівлею телят комбікормом-стартером, сіном, зеленою масою, а від 6- до 18-місячного — на прив'язі. Склад

комбікорму-стартеру для бугайців до 8-місячного віку такий: ячмінь — 25%, пшениця — 26,5, кукурудза — 10, овес — 5, горох — 10, соя — 10, макуха соняшникова — 8, трав'яне борошно — 1,0, премікс — 0,5, сіль — 0,5, діамонійфосфат — 1,0, динатрійфосфат — 1,5, монокальційфосфат — 1,0 %. У такому комбікормі на кормову одиницю припадало 140 г перетравного протеїну.

Від 6- до 18-місячного віку годівлю бугайців проводили зеленою масою, силосом з кукурудзи та різнотрав'я, сіном, комбікормом, м'ясою.

У період вирощування і відгодівлі здійснювали контроль за їхнім ростом та розвитком шляхом щомісячного зважування. Витрати кормів на 1 кг приросту визначали розрахунковим методом.

Кількість заданих кормів бугайцям визначалася шляхом зважування на автовазі перед годівлею. Контрольна годівля проводилась два рази в місяць за два суміжні дні. Годівля бугайців була триразова, відповідно до норм ВІТ, розрахованих на одержання за весь період вирощування 900—1000 г середньодобового приросту.

Для контролю за фізіологічним станом тварин від чотирьох бугайців брали кров для визначення вмісту гемоглобіну, еритроцитів, лейкоцитів, каталази, кальцію, фосфору, вмісту залишкового білка.

Для визначення забійних якостей молодняку здійснено забій бугайців у 15- і 18- місячному віці.

Результати досліджень. За період вирощування бугайців від народження до 18-місячного віку використано певну кількість кормів при структурі раціонів за віковими періодами (табл. 1). За такого рівня годівлі жива маса тварин у 6-місячному віці в середньому становила 201,5 кг, середньодобовий приріст живої маси від народження до 6-місячного віку — 1002 г, від народження до 15 місяців — 960 г, досягнута жива маса в цьому віці — 453 кг. У 18-місячному віці бугайці досягли живої маси 519 кг за середньодобового приросту з дня народження 924 г (табл. 2).

Як свідчать дані (табл. 3), високими були забійні показники як у 15-, так і у 18-місячному віці. У 15 місяців вихід туші становив 60,8, у 18-місячному віці він сягав 61,8%, забійний вихід — 61,4 і 62,6% відповідно.

За даними аналізів крові (табл. 4) слід відмітити, що раціони годівлі в зимово-стійловий період були збалансовані за вмістом кальцію, фосфору і каротину. Морфологічний склад крові (еритроцити, лейкоцити, гемоглобін) був у межах норми.

1. Витрати кормів на вирощування бугайців до 18-місячного віку (в середньому на 1 голову)

Вік, структура раціону	Сіно	Комбікорм	Зелена маса	Силос кукурудзяний	М'яса	Солома	Силос різнограв'я	Витрати кормів, усього		Витрати кормів, к. од. на 1 кг приросту	На 1 к. од. припадає перетрав. протеїну, г
								к. од.	перетрав. протеїну, кг		
0—6 місяців											
Кормових од., кг	77,8	196,0	201,4	7,3	—	—	—	482,5	56,0	2,7	116
Структура раціону, %	16	41	42	1,0	—	—	—	Без обліку молочних кормів		—	—
6—9 місяців											
Кормових од., кг	88,9	219	—	196	53,4	53,4	—	610,7	55,3	6,3	90,5
Структура раціону, %	14	36	—	32	9	9	—	—	—	—	—
9—12 місяців											
Кормових од., кг	50,4	254	—	232	28	38	—	602,4	59,7	6,2	99
Структура раціону, %	8,0	42,0	—	39,0	5,0	6,0	—	—	—	—	—
12—15 місяців											
Кормових од., кг	—	263	80	306	19	90	—	758	74,1	7,98	98
Структура раціону, %	—	35,0	10,5	40,0	2,5	12,0	—	—	—	—	—
Витрати кормів від 0 до 15 місяців, к. од.	217,1	932,0	281,4	741,3	100,4	181,4	—	2453,6	245,1	5,7	100
Структура раціону, %	9,0	38,0	11,0	30,0	4,0	8,0	—	—	—	—	—
15—18 місяців											
Кормових од., кг	—	214	90	—	35,0	104	233	676	63,5	10,2	94
Структура раціону, %	—	32	13	—	5,0	16,0	34	—	—	—	—
Витрати кормів від 0 до 18 місяців у середньому на 1 голову, к. од.	217,1	1146,0	371,4	741,3	135,4	285,4	233	3130	308,6	6,3	99
Структура раціону, %	6,9	36,6	12,0	23,7	4,3	9,1	7,4	Без обліку молочних кормів		—	—

2. Динаміка живої маси і середньодобових приростів дослідних тварин (M±m)

Вік, міс.	Жива маса, кг	Вікові періоди, міс	Середньодобові прирости, кг
При народженні			
3	21±0,359	0—3	992,0±42,20
6	110,3±0,524	3—6	1013,0±36,03
9	201,5±0,412	0—6	1002±41,33
12	298,0±0,392	6—9	1077,0±42,30
15	358,6±0,350	9—12	666,0±53,10
18	453,0±0,445	12—15	1055±36,80
	519,0±0,374	0—15	960,0±42,30
		15—18	733,0±34,30
		0—18	924,0±38,60

3. Забойні показники піддослідних бугайців (у середньому на одну голову, (M±m))

Показники	15 міс.	18 міс.
Кількість тварин, гол.	10	10
Жива маса в кінці досліду, кг	453 ± 12,3	519 ± 10,4
Передзабойна маса, кг	437,0 ± 13,93	480 ± 19,80
Маса парної туші, кг	266 ± 4,52	296,8 ± 1,20
Вихід туші, %	60,8	61,8
Маса внутрішнього жиру, кг	2,7 ± 0,30	3,86 ± 0,64
Вихід жиру, %	7,2	11,4
Забойна маса, кг	268,7 ± 4,48	300,7 ± 5,35
Забойний вихід, %	61,4	62,6

4. Біохімічні показники і морфологічний склад крові піддослідних тварин (M±m)

Еритроцити, млн/мл	Гемоглобін, г%	Лейкоцити, тис.	Загальний білок, г%	Каротин, мг/%	Резервна лужність	Кальцій, мг/%	Фосфор, мг/%
4,8 ± 0,08	12,3 ± 0,23	6,63 ± 0,12	6,85 ± 0,07	0,34 ± 0,01	42,96 ± 0,43	10,68 ± 0,07	4,55 ± 0,04

Висновки. Рівень годівлі становив 31,3 ц к.од. від народження до 18-місячного віку, без обліку молочних кормів, при структурі раціону: концкорми — 36,6, грубі — 16, соковиті — 35,4, зелені — 12%. Це дало можливість отримати живу масу бугайців у 18 місяців 519 кг, середньодобовий приріст — 924 г при витраті кормів 6,3 ц к.од. на 1 ц приросту.

1. Азаров Г.С. Откорм и нагул скота мясных пород. — М.: Колос, 1971.— 110 с.
2. Забияченко В. Интенсивно розвивати м'ясне скотарство // Молочно-м'ясне скотарство. — 1989.— № 3. — С. 4.
3. Свиридова Т. Годівля м'ясної худоби // Там само. — 1990. — № 6. — С. 11—12.
4. Ярмак В.С. Вплив сезону народження на інтенсивність росту в молочний період бичків південного м'ясного типу // Там само. — 1994. — № 81.— С. 40.
5. Баскова Л.М. Вирощування і відгодівля молодняку великої рогатої худоби при високому рівні об'ємистих кормів у раціонах: Автореф. дис. ... канд. с.-г. наук. — 1989. — 18 с.

Система вирощування и откорма бычков мясного направления.

Т.С. Янко, В.А. Крочук, В.П. Бытов

На основани научно-производственного опыта изучено систему выращивания и откорма бычков мясного направления продуктивности волынской мясной породы, которая дала возможность получить бычков в 18- месячном возрасте с живой массой 519 кг при затрате кормов 6,3 ц к. ед. на 1 ц привеса, без учета молочных кормов.

System of bull-calves Growing and Fattening for meat.

T.S. Yanko, V.A. Krochuk, V.P. Bytov

On the ground of scientific and productive experience the system of bull-calves growing and fattening for meat was studied, Volyn beef bull, with help of which we managed to get bull-calves at the age of 18 months with live weight 519 kg. The feeding stuff made 6,3 centners of fodder units per 1 centner of weight increment without milk feed record.

Вік, місяці	Жива маса, кг	Середньодобовий приріст, г	Витрати кормів, ц к.од.	Витрати кормів на 1 ц приросту, ц к.од.
18	519	924	6,3	6,3